

Číslo výzvy:	02_16_015
Název projektu:	Zvýšení kvality vzdělávání na UK a jeho relevance pro potřeby trhu práce
Číslo projektu:	CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002362
Příjemce:	Univerzita Karlova
Řídící orgán:	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ONKOLOGIE HLAVY A KRKU II

2020

Klinika otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku
1. lékařská fakulta

Univerzita Karlova a Fakultní nemocnice v Motole

Katedra otorinolaryngologie IPVZ

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom orofaryngu

- Incidence v ČR r. 2010:

5,2/100 tis. mužů : 1,4/100 tis. žen

- maximální incidence v 5.-6. dekádě života, přibývá mladších věkových skupin!!

- prokázaná asociace s:

- Kouřením tabáku
- Konzumací alkoholu (+ jejich kombinací!)
- HPV infekcí

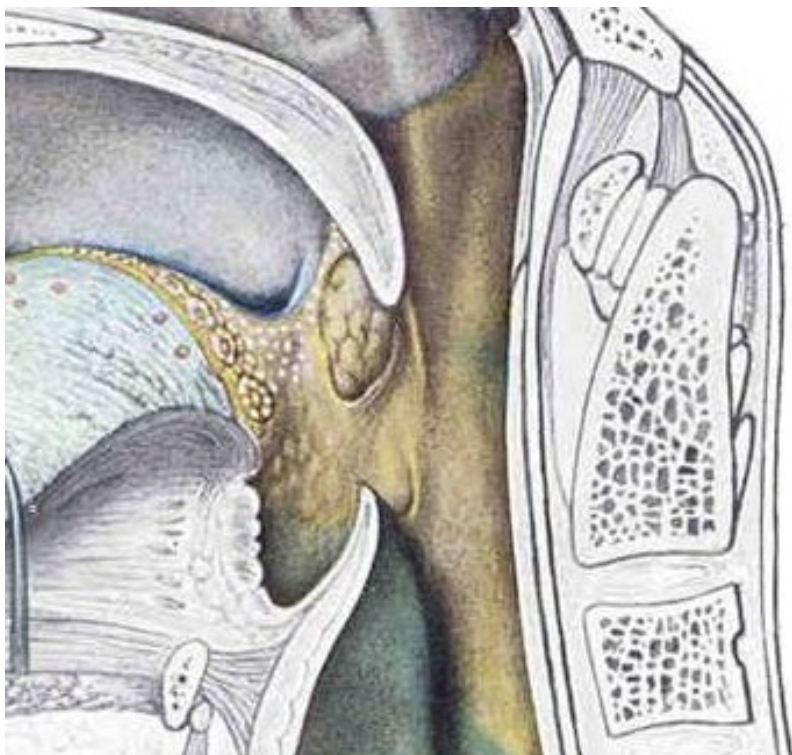

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

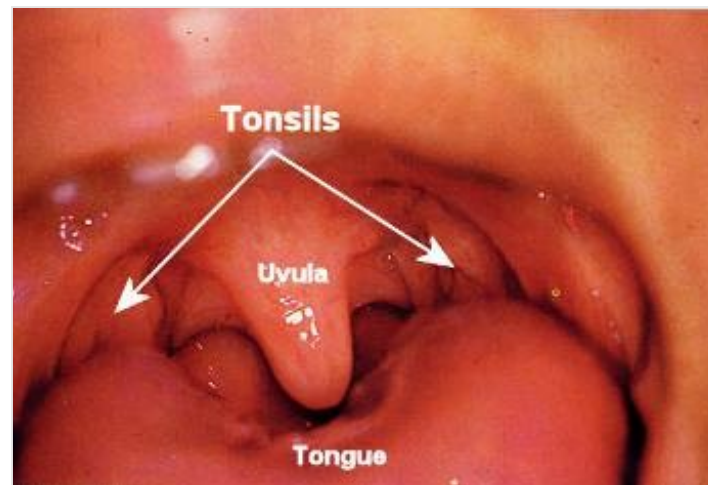

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom orofaryngu

Lymfatické šíření do obl. II-IV, para- a retrofaryngeálních uzlin

Oblasti:

- Kořen jazyka
- Tonzila (+tonsilární fossa)
- Měkké patro + uvula
- Zadní stěna

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom orofaryngu - příznaky

- Dyskomfort až bolesti při příjmu potravy
- Potíže se zubní náhradou
- Bolesti zubů
- Foetor ex ore
- Škrábání v krku
- Odynofagie až afagie
- Příměs krve ve slinách
- Rinolalie
- Pocit cizího tělesa

Pokročilá stádia:

- Fixace jazyka, trismus
- Zduření na krku

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom orofaryngu

- diagnostika:

- 1) Aspekce
- 2) Palpace
- 3) Endoskopie (celé oblasti horních cest dýchacích a polykacích!!!)
- 4) Biopsie
- 5) Zobrazovací metody:
  - CT / MR
  - ev. USG, ev. PET/CT

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom orofaryngu

– volba léčebné modality:

a) PARAMETRY TUMORU

- T, N
- Grading (dobře/ středně/ málo diferencovaný karcinom)
- Typ růstu (exofytický / endofytický)

b) PARAMETRY PACIENTA

- celkový stav
- předpokládaná spolupráce při sledování
- přání pacienta

c) OSTATNÍ PARAMETRY

- Tradice instituce

- Kvalifikace personálu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom orofaryngu

LÉČEBNÉ MODALITY:

- Samostatná chirurgie
- Samostatná radioterapie
- **CHIRURGIE A POOPERAČNÍ RT**
- Konkomitantní chemoradioterapie
- Záchovné protokoly

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom orofaryngu

– chirurgické přístupy:

A. perorální přístup

B. zevní přístup

(B1) Nepřerušující mandibulu:

- laterální faryngotomie
- mediální faryngotomie

(B2) Přerušující mandibulu (= transmandibulární bukofaryngektomie – BPTM)

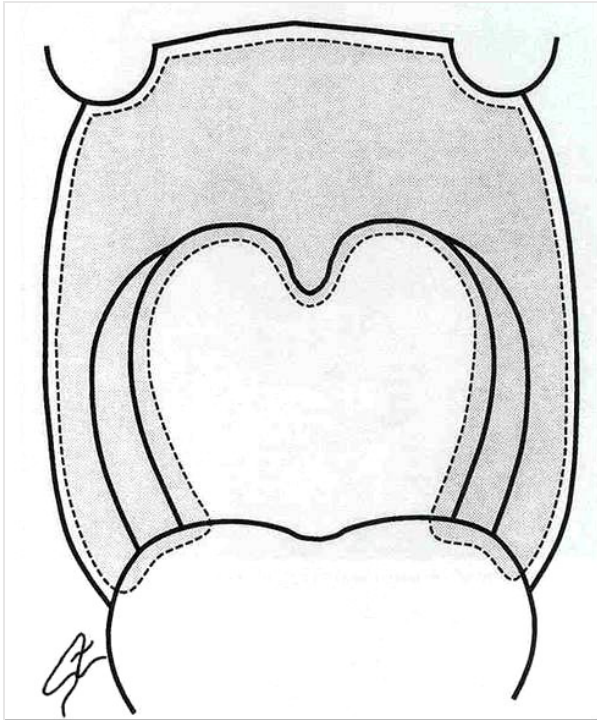
- mandibulární split
- segmentální resekce mandibuly / hemimandibulektomie

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Perorální resekce:

- Menší dlaždicobuněčné karcinomy (T1-T2) v oblastech:
  - přední oblouky
  - uvula
  - měkké patro
  - tonzily
  - zadní stěna
- Mírně pokročilé nedlaždicobuněčné karcinomy těchto lokalit

Perorální resekce se provádí:

- pouze v přísně zvolených případech
- pouze pokud je možné zaručit dostatečné okraje zdravé tkáně

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

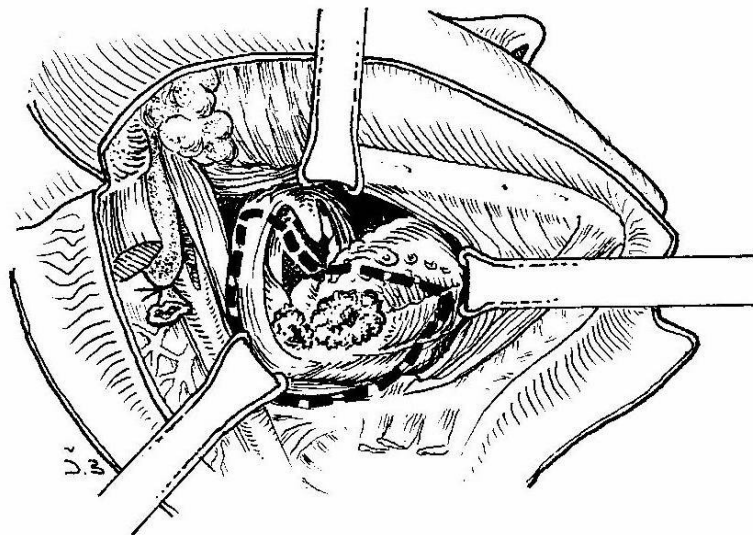

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Laterální faryngotomie:

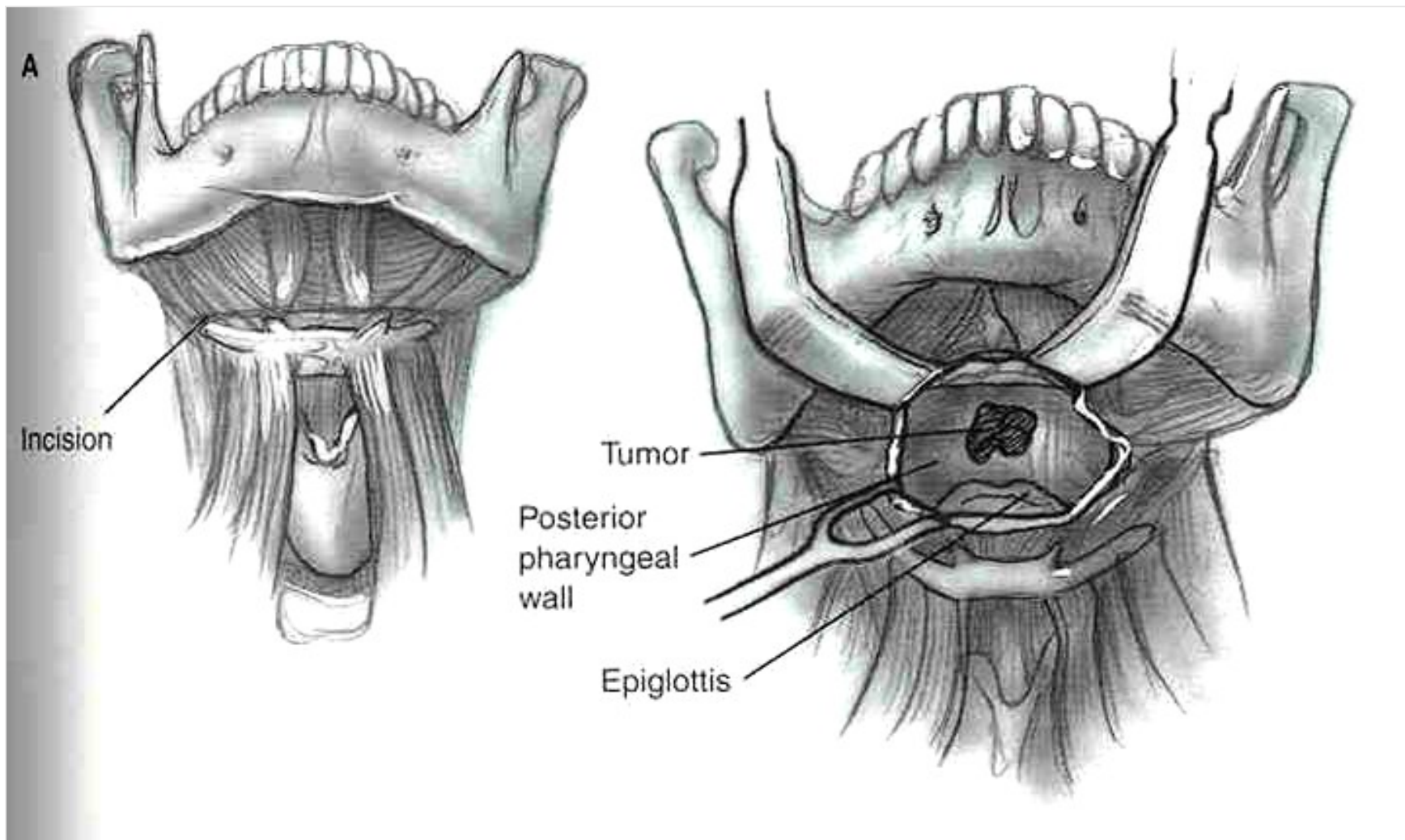
1. bloková krční disekce
2. vytažení n.XII kraniálně
3. částečná resekce jazyky
4. expozice laterální stěny
5. faryngotomie – dorsálně od jazyky a štítné chrupavky

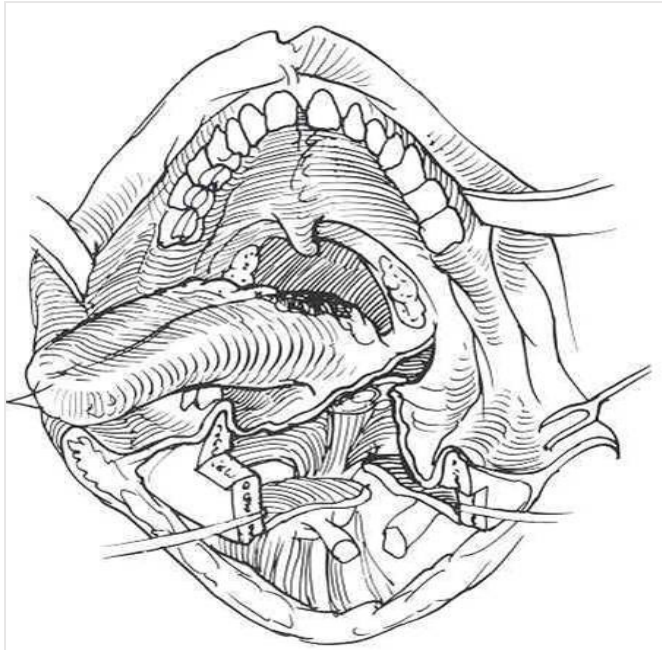
- *dobře ozřejmí zejména obl. kořene jazyka a tonzily*

Mediální faryngotomie:

BPTM: Mandibulární split:

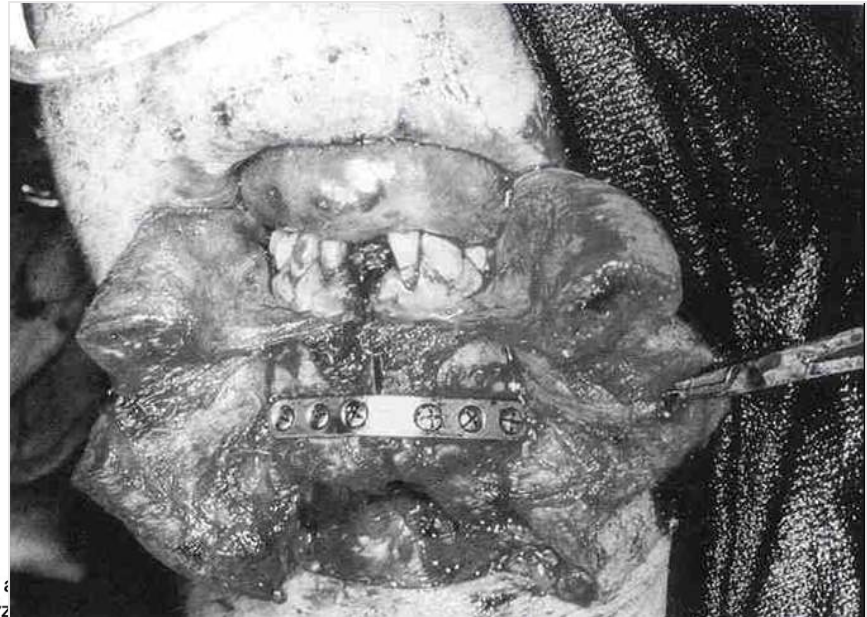
= přerušení kontinuity mandibuly pro lepší expozici tumoru a její následná osteosyntéza

Výhoda:

- široká expozice tumoru

Nevýhoda:

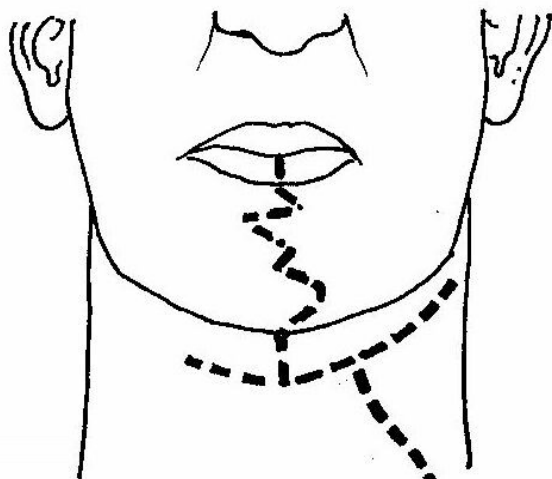
- pooperační morbidita

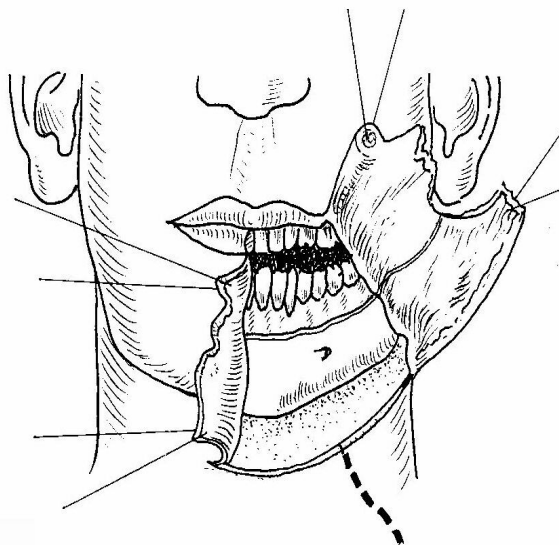
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a
Operační program Výzkum a

BPTM: Mandibulární split:

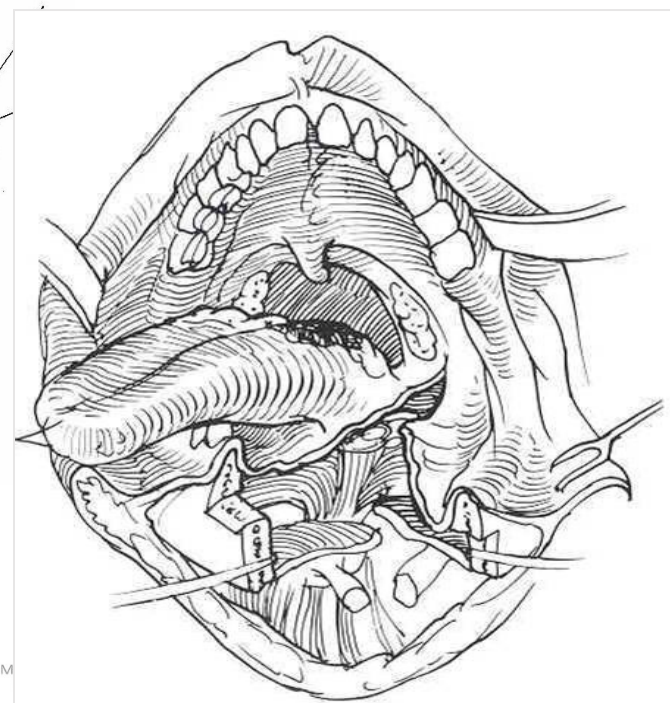
Incize:

Tvářový lalok

Manibulotomie

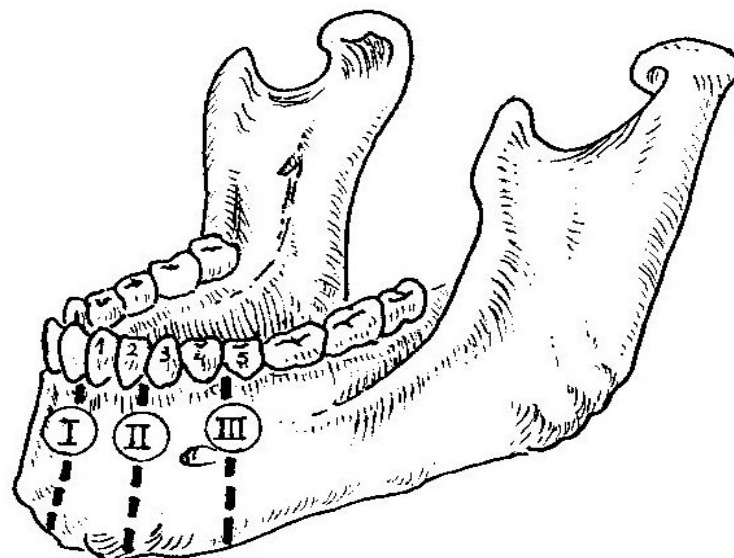
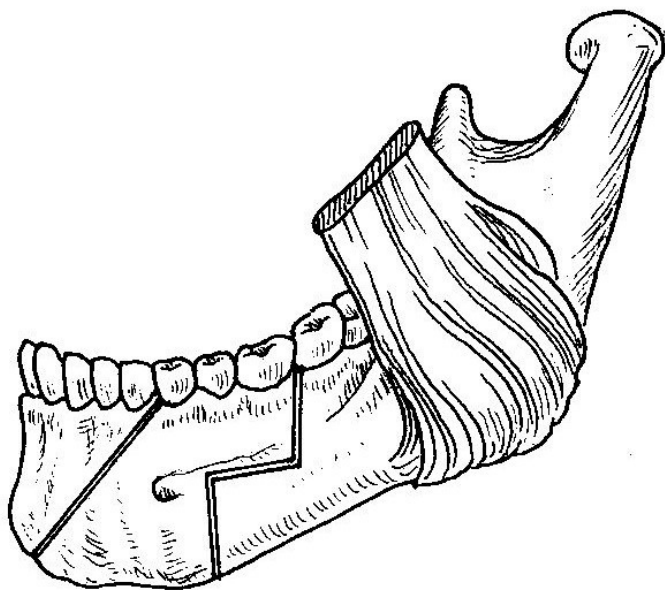

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

BPTM: Mandibulární split:

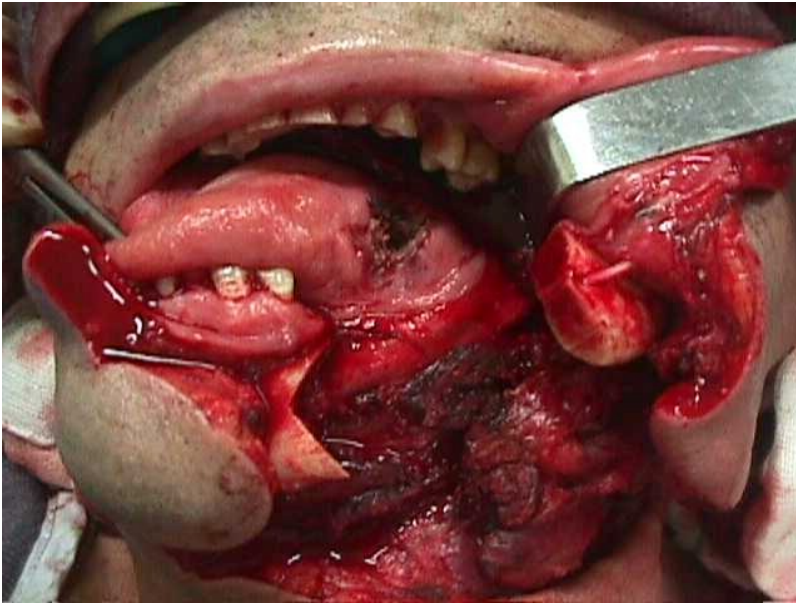
Mandibulotomie:

- Ve střední čáře
- paramediálně
- laterálně

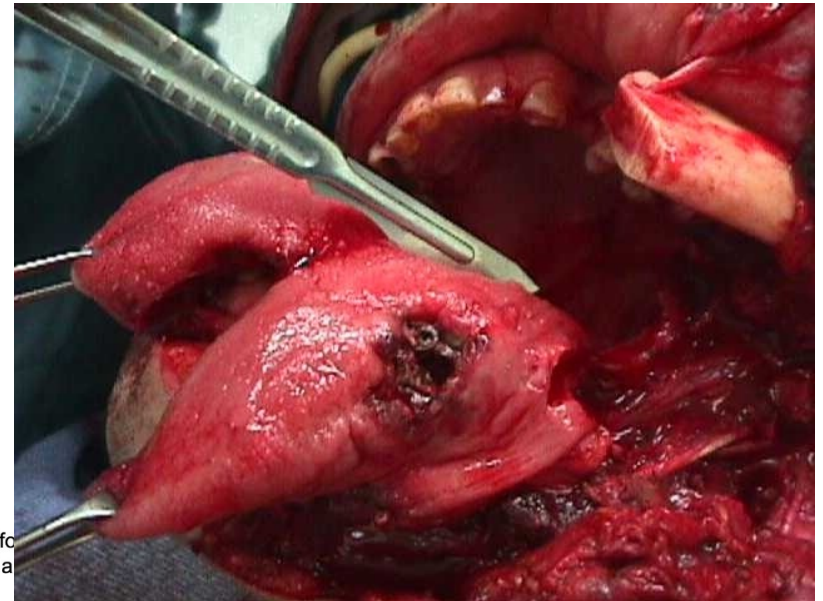
- šikmá
- schodovitá

BPTM: Mandibulární split:

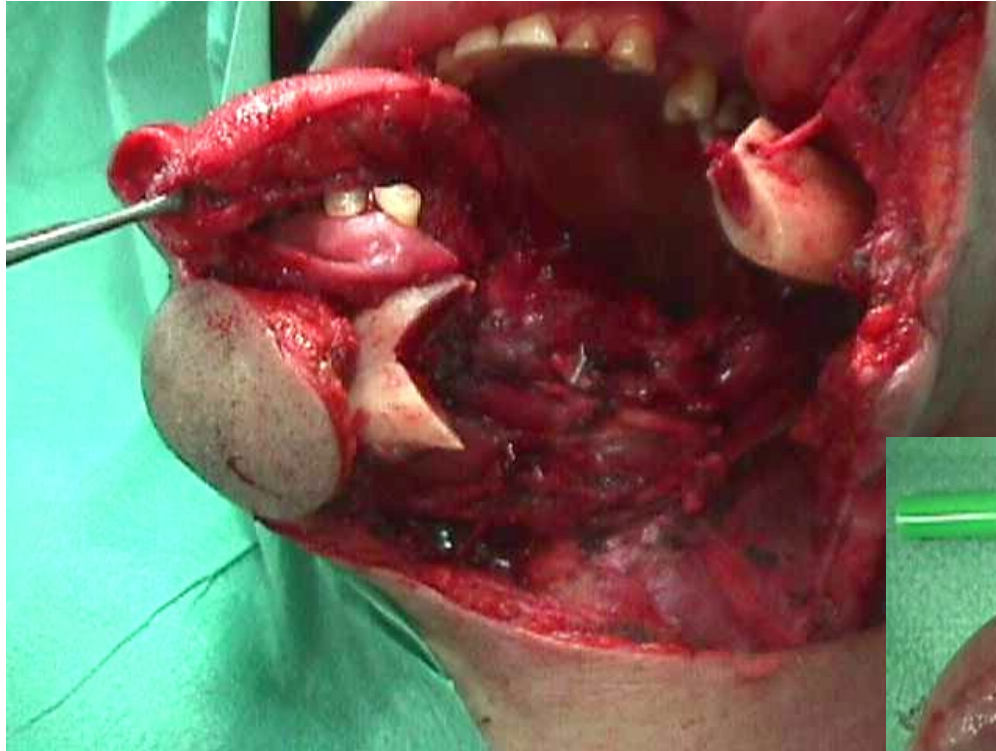
- resekce tumoru

- paralinguální incise

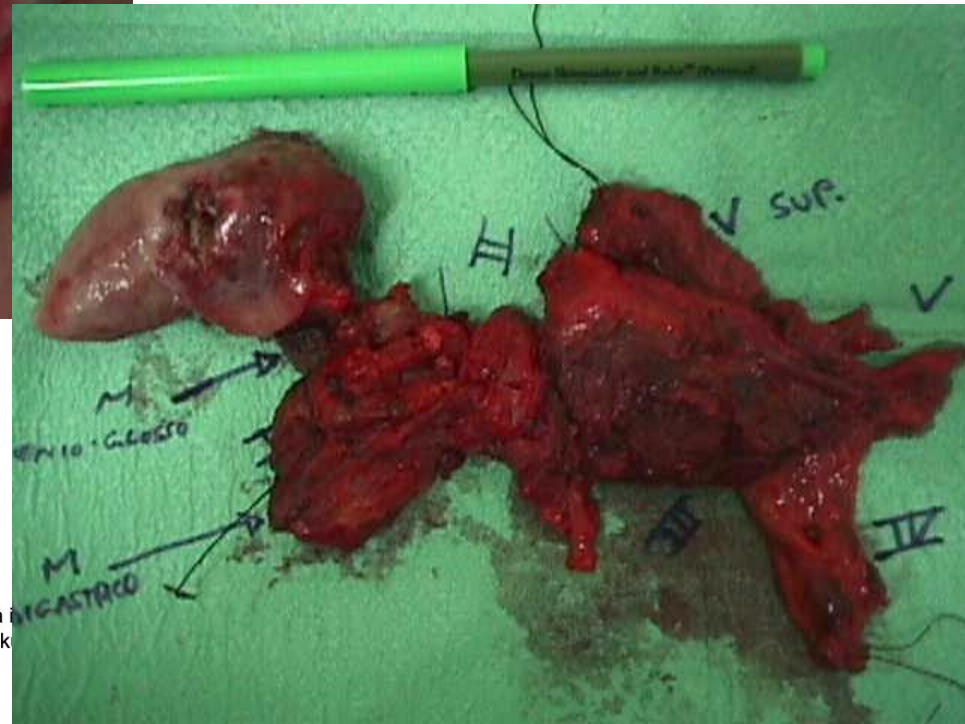

BPTM: Mandibulární split:

Uzávěr defektu možný:

- a) Primárně
- b) Pomocí laloku z m. pectoralis major
- c) Volnými laloky

Preparát blokové krční
disekce v kontinuitě s
primárním tumorem

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a
Operační program Výzk

BPTM: Mandibulární split:

- uzavření osteotomie titanovými „miniplaty“

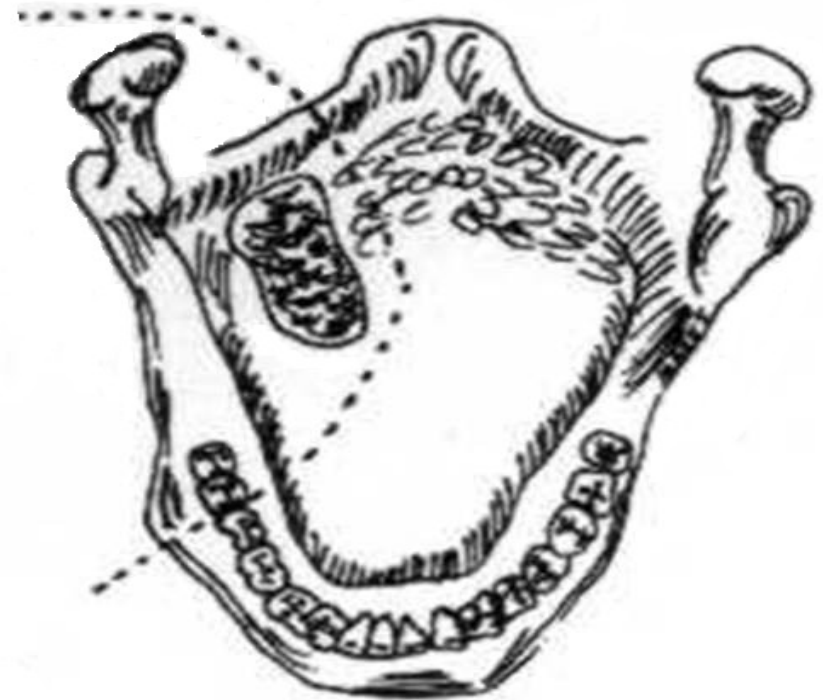
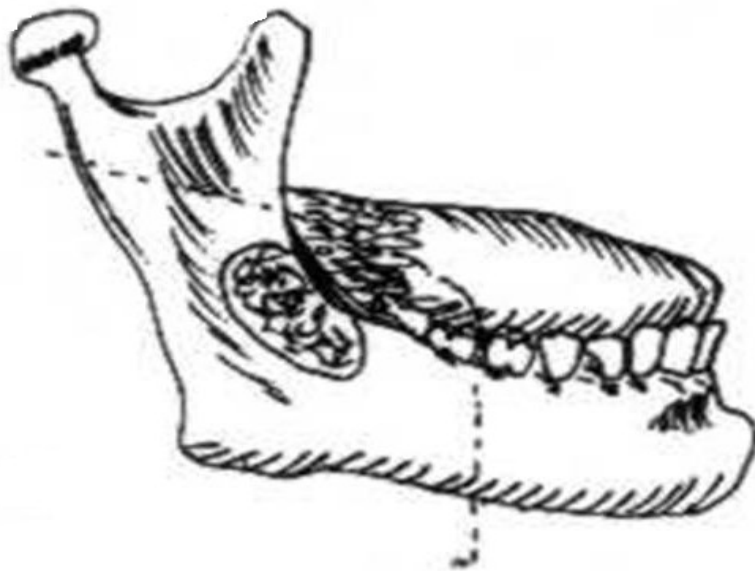

• suture kůže
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a
Operační program Výz

BPTM: Segmentální resekce s parciální mandibulektomií:

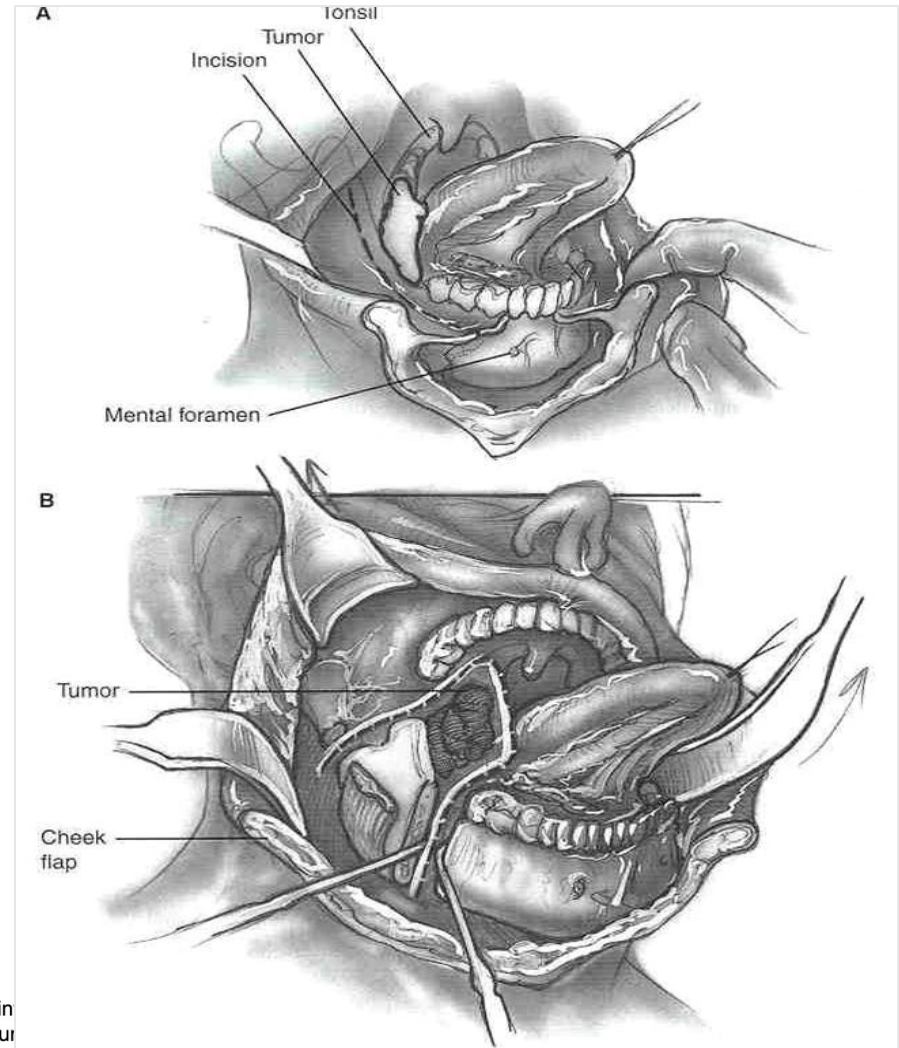
Pokročilé tumory orofaryngu

- s invazí do kosti
- s invazí do mandibulárního kanálu

BPTM: Segmentální resekce s parciální mandibulektomií:

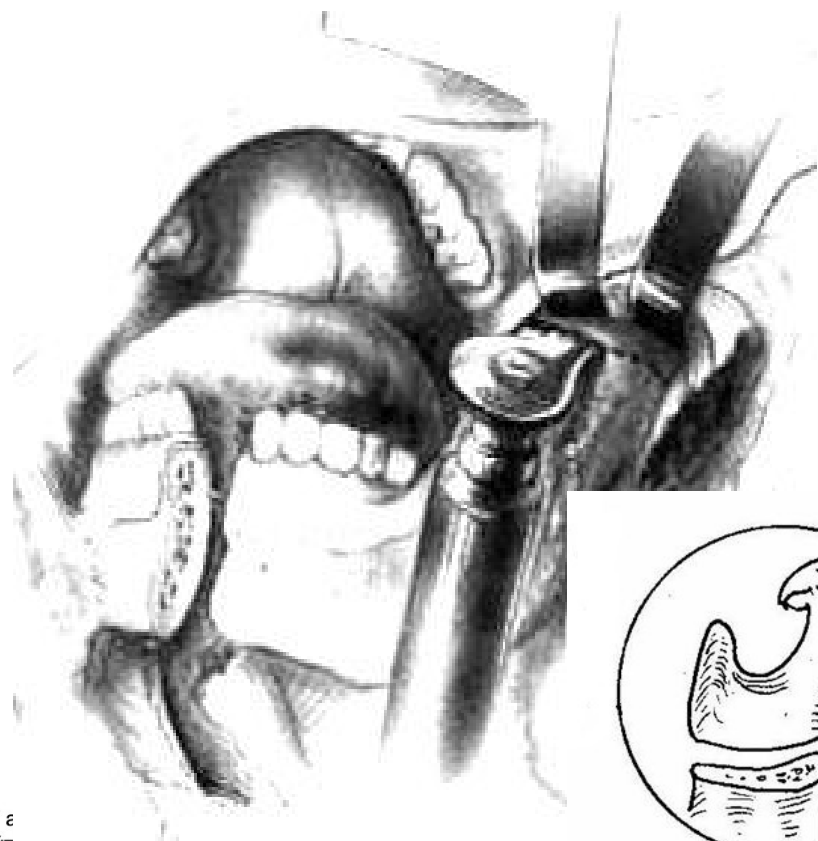
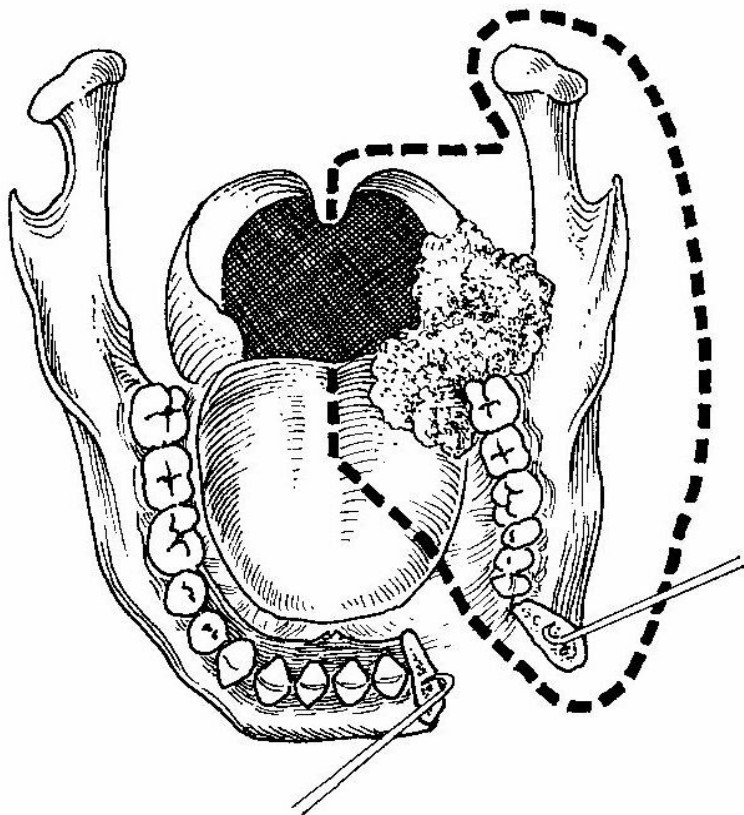
- incize rtu
- elevace tvářového laloku
- incize vestibulární a bukální sliznice
- protnutí těla mandibuly a ramus mandibulae nebo exartikulace temporomandibulárního kloubu
- resekce primárního tumoru

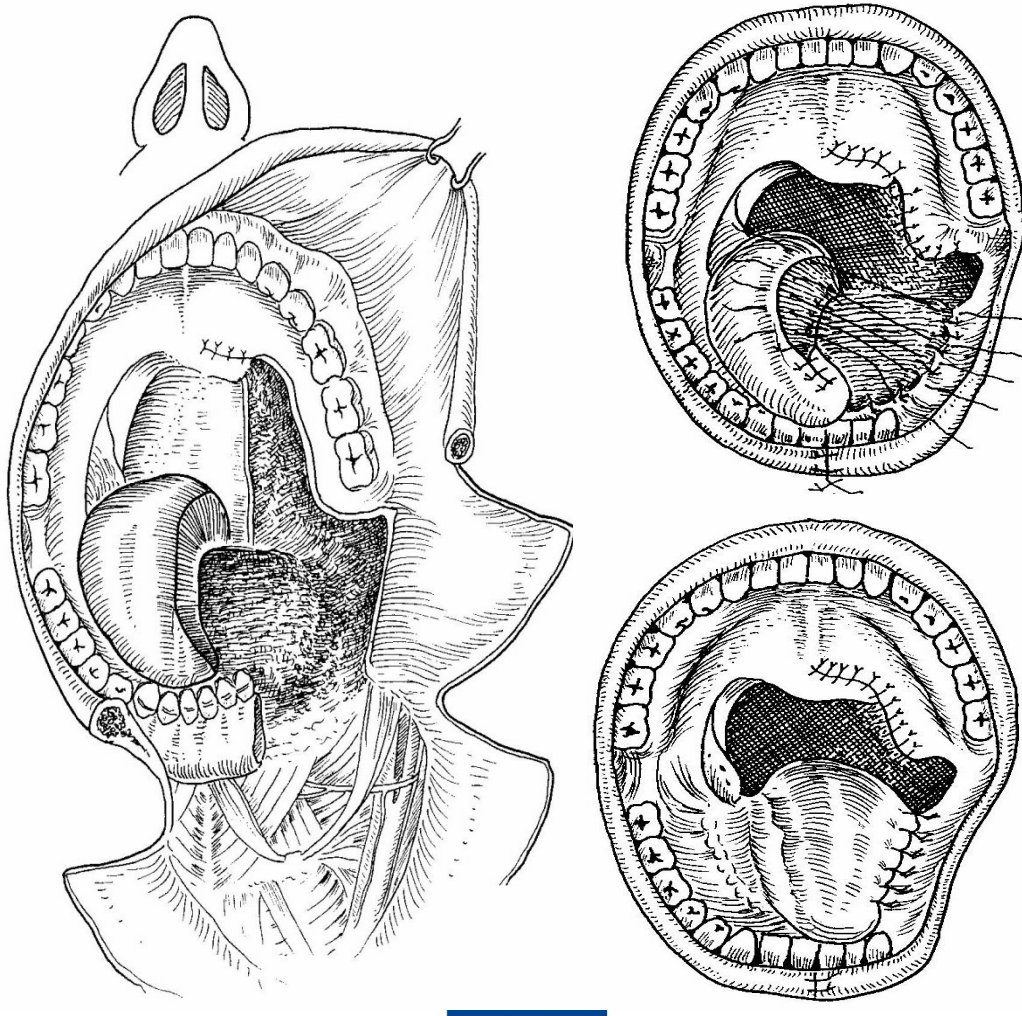
BPTM: Segmentální resekce s parciální mandibulectomií:

a) exartikulace:

b) osteotomie ramus mandibulae

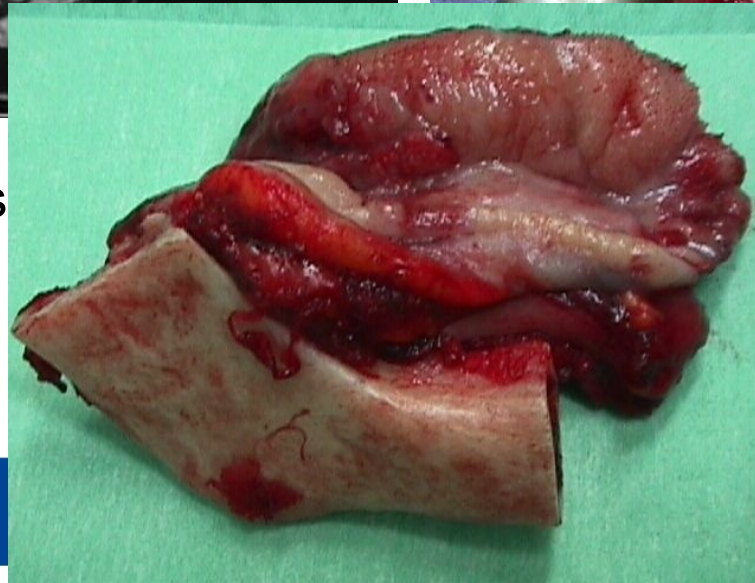
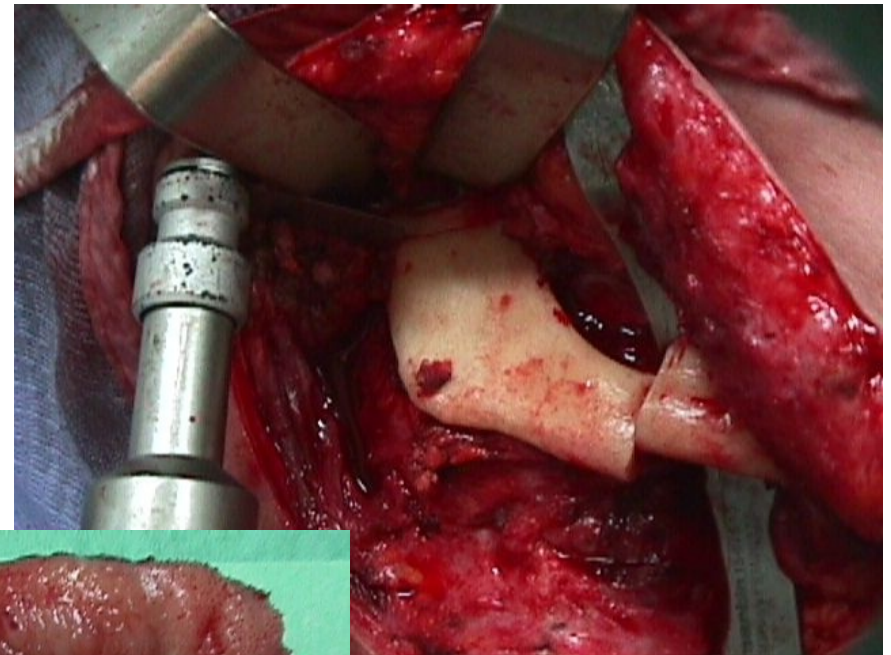
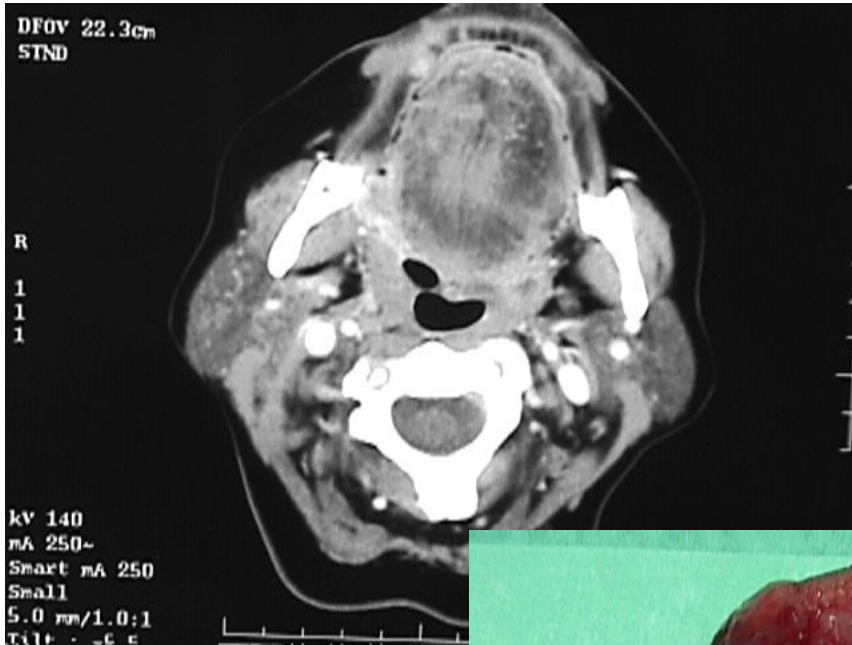
BPTM: Segmentální resekce s parciální mandibulektomií:

Uzávěr defektu primárně:

- rekonstrukce měkkého patra uvulárním lalokem
- sutura jazyka s laterální faryngeální stěnou a sliznicí tváře

BPTM: Segmentální resekce s parciální mandibulektomií:

orofaryngeální tumor s laterálním segmentem mandibuly

Resekce primárního tumoru s laterálním segmentem mandibuly

Komplikace po segmentální resekci s parciální mandibulektomií:

- Kosmetická deformita
- Omezená výslovnost/artikulace
- Malokluze
- Omezená/žádná možnost žvýkání potravy
- Polykací obtíže (transport sousta, nedostatečný velofaryngeální uzávěr...)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Možnosti rekonstrukce v oblasti orofaryngu:

- a) Primární uzavření defektu
- b) Kožní štěp
- c) Stopkatý lalok

Lalok z m. pectoralis major

Lalok z m. latissimus dorsi

- d) Mikrovaskulární volné laloky

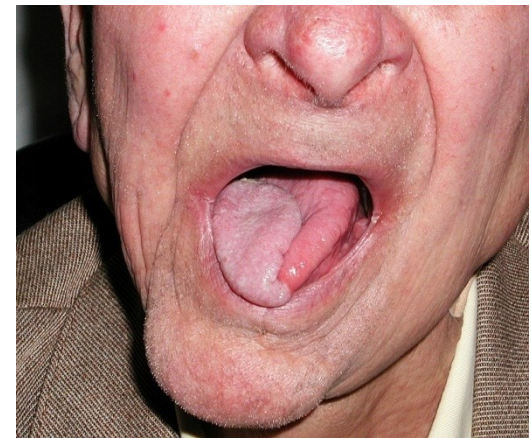
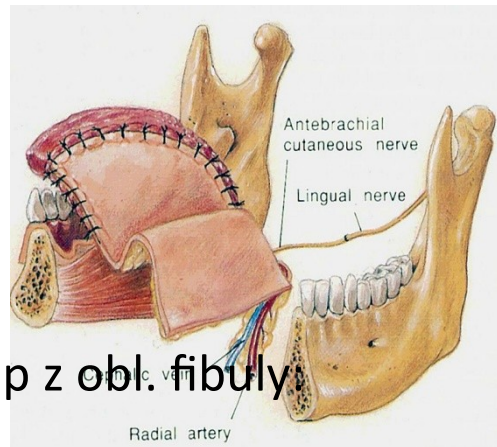
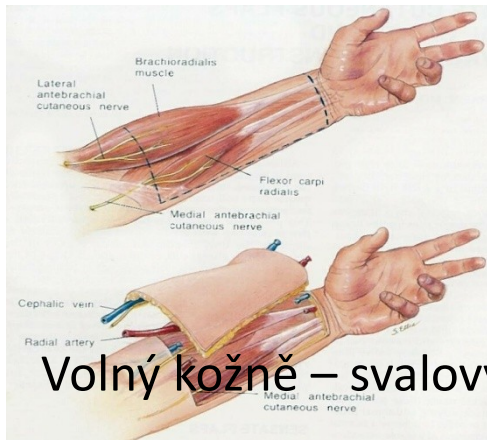

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

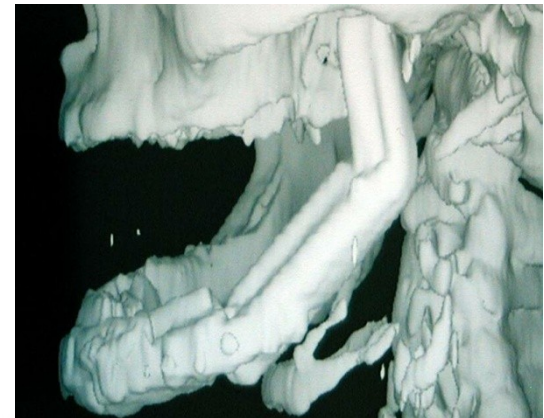
MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Rekonstrukční chirurgie – mikrovaskulární volné laloky:

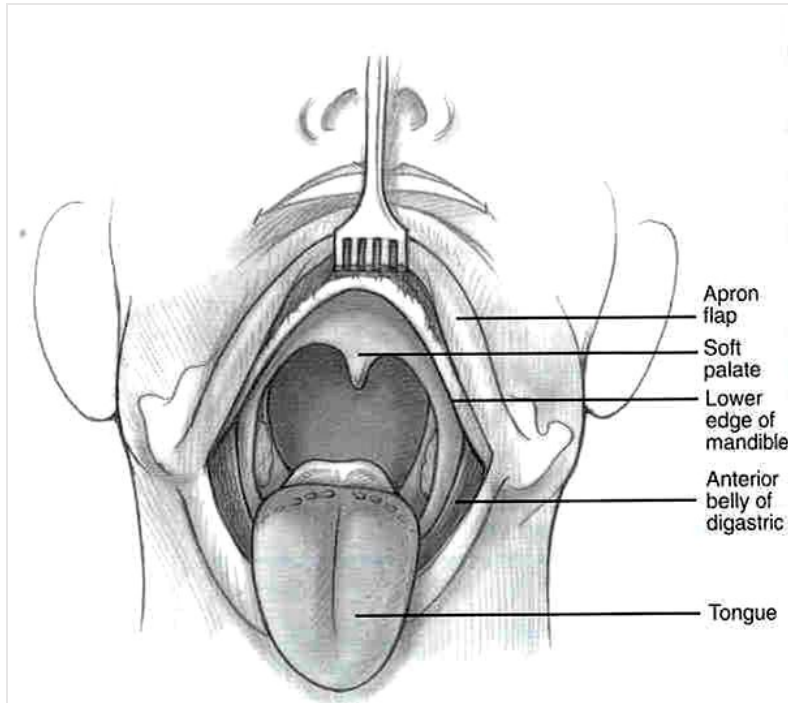
Volný kožní štěp z předloktí:

Volný kožně – svalový štěp z obl. fibuly

Karcinom dutiny ústní:

Incidence:

r. 2010 v ČR 4,3/100 tis.

Etiologie:

Stejná jako u karcinomu orofaryngu –
konzumace alkoholu + kouření tabáku,
částečně i HPV

Oblasti:

- Ústní část jazyka (50%)
- Spodina dutiny ústní (20%)
- Retromolární trigonum
- Bukální sliznice
- Tvrdé patro

EVROPSKÁ UNIE • **Gingiva**
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom dutiny ústní - příznaky

- Diskomfort nebo bolest při žvýkání nebo polykání
- Bolest vystřeluje do ipsilaterálního ucha
- Dysartrie
- Foetor ex ore
- Přítomnost krve ve slinách
- Zhoršená hybnost jazyka – (infiltrace vnitřních svalů jazyka, ev. paréza n.XII)
- Trismus (infiltrace pterygoidních svalů)
- Rezistence na krku
- Úbytek na váze

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom dutiny ústní

LÉČEBNÉ MODALITY:

- Samostatná chirurgie
- Samostatná radioterapie
- **CHIRURGIE A POOPERAČNÍ RT**
- Konkomitantní chemoradioterapie
- Záchovné protokoly

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom dutiny ústní

– chirurgické přístupy:

1. perorální

2. zevní

(2A) Nepřerušující mandibulu:

- „pull-through“

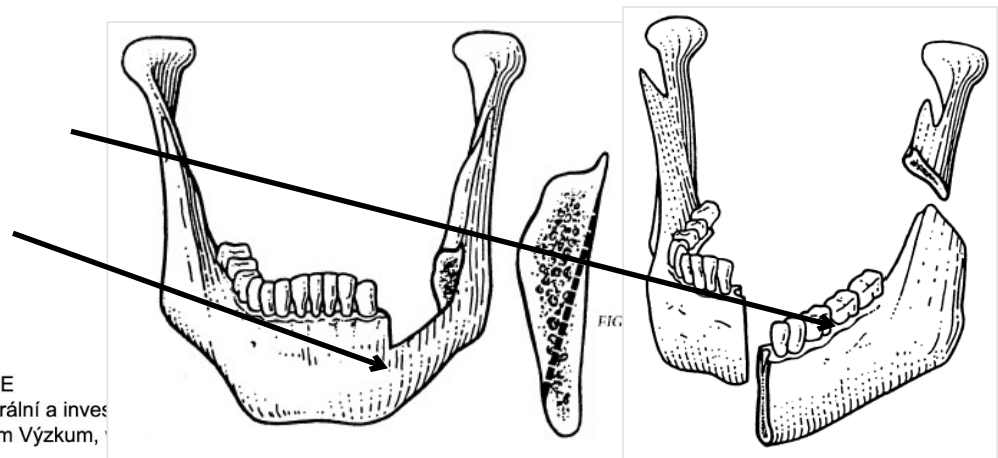
(2B) s mandibulotomií (=BPTM)

- mandibulární split

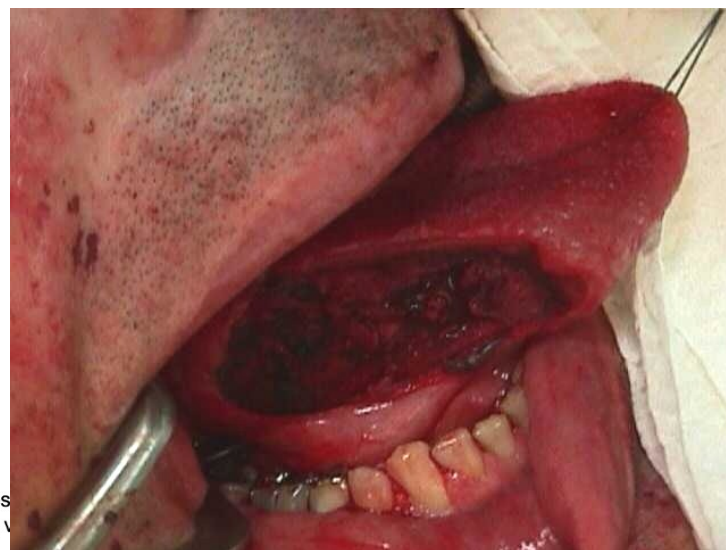
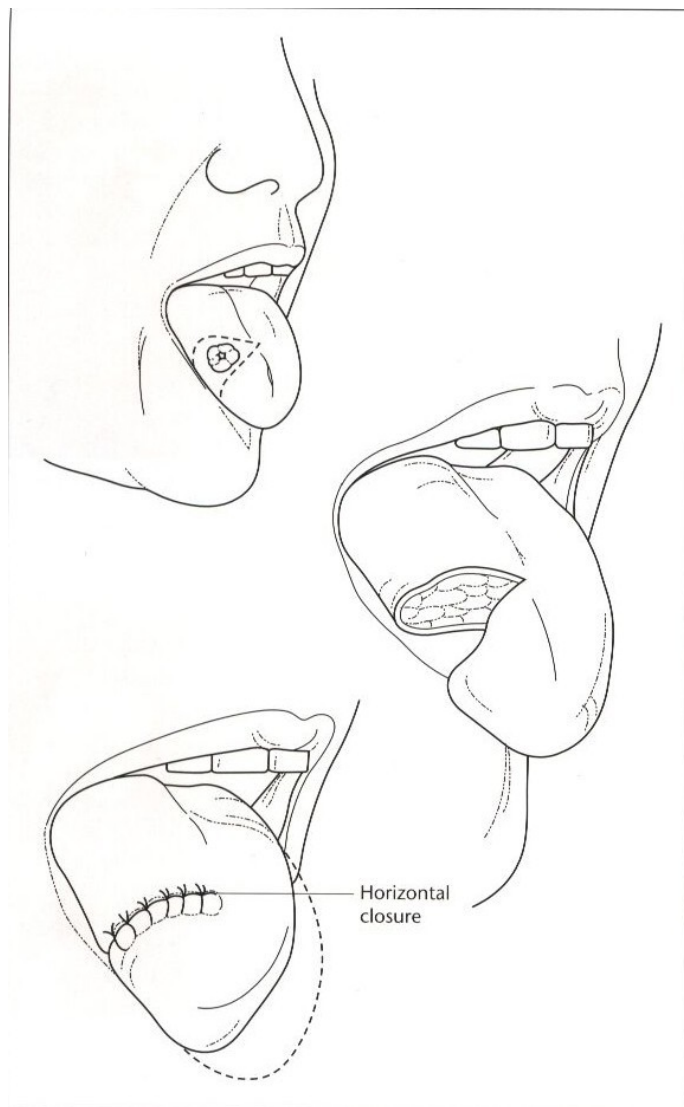
- mandibulektomie

- segmentální

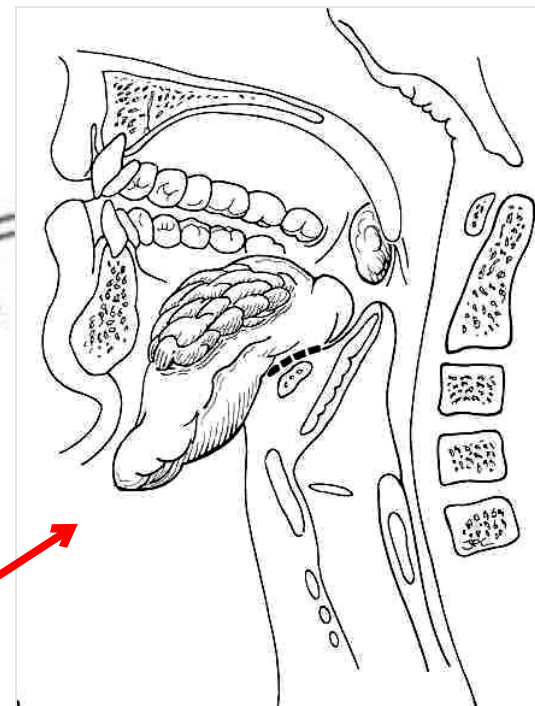
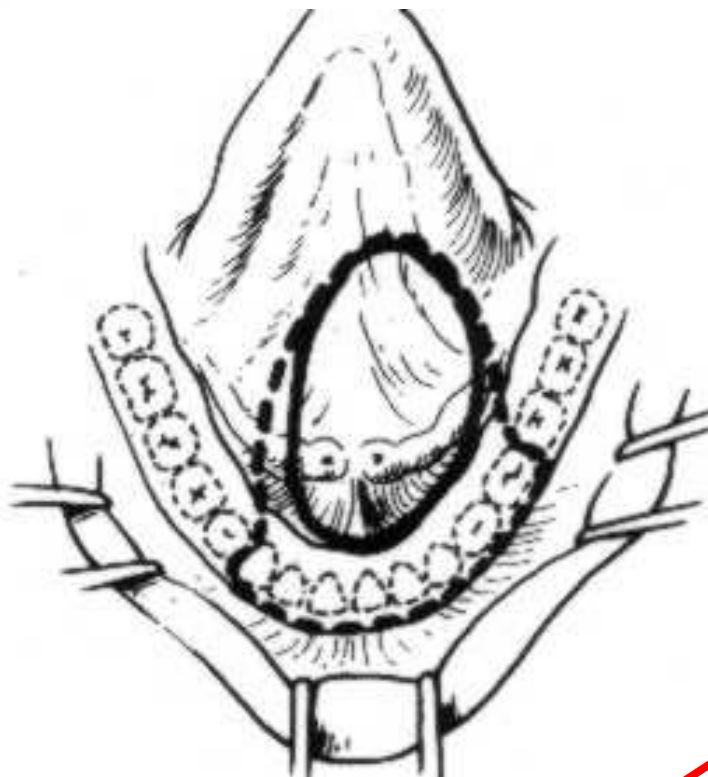
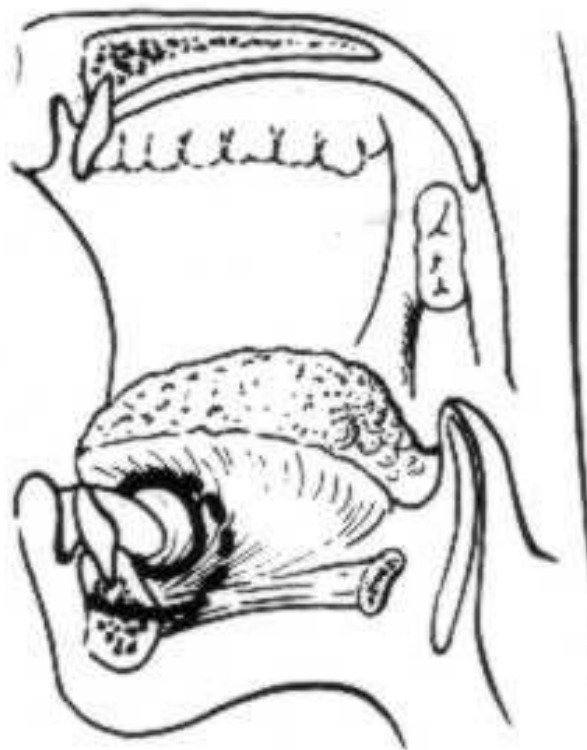
- marginální

Perorální resekcce:

„Pull-through“ přístup s marginální mandibulektomií:

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

„Pull through“:

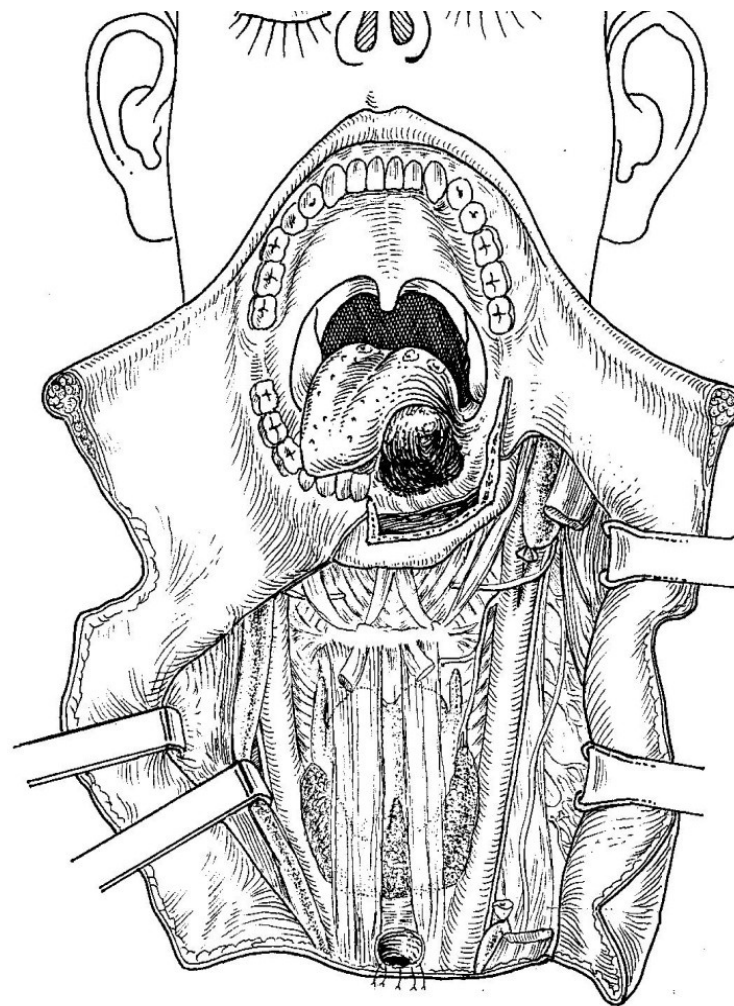
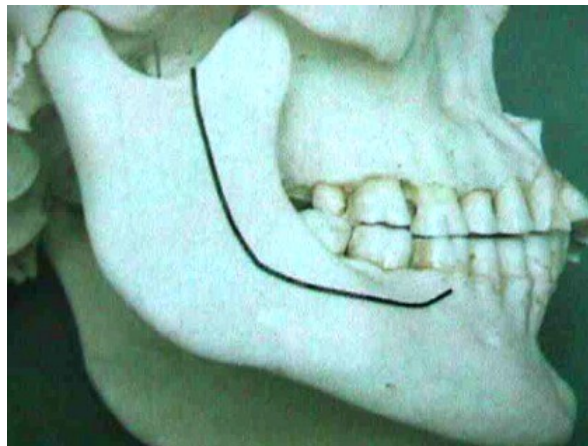

Marginální mandibulektomie

- **Přední**

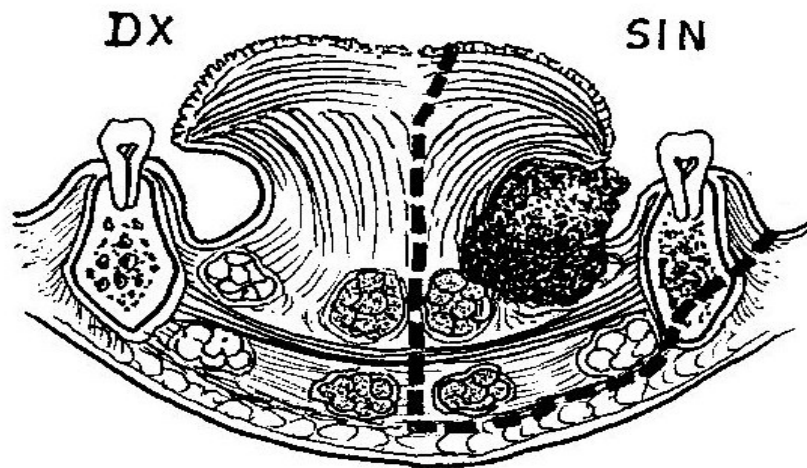
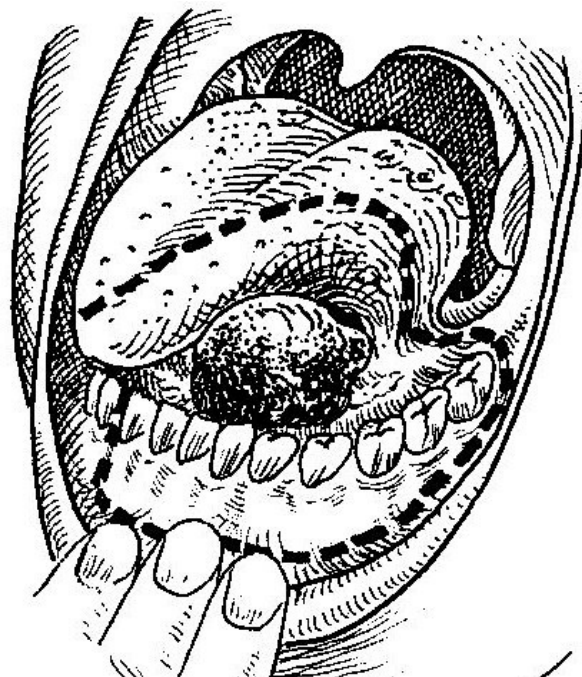
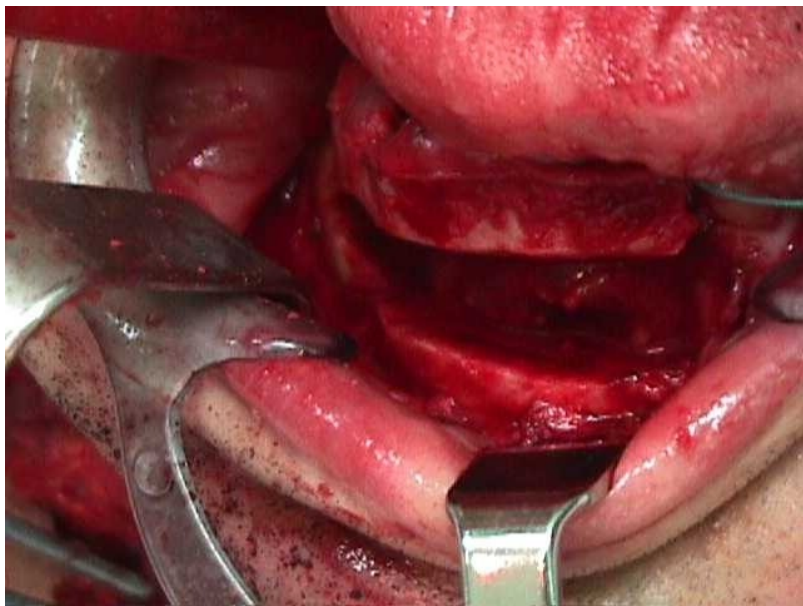
- **Zadní**

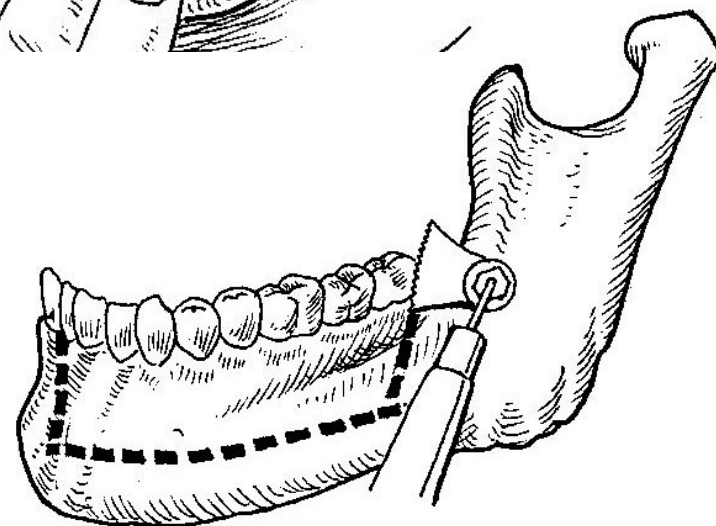
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Zde s bilat. blokovou krční disekcí
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Marginální mandibulektomie

vestiční fondy
n, vývoj a vzdělávání

Karcinom nosohltanu:

Incidence:

- r. 2010 v ČR: 0,6/100tis. mužů, 0,3/100tis. žen
- Tradičně nejvyšší incidence v JV Asii!

Etiopatogenetické faktory:

- EBV zde velmi pravděpodobně jako onkovirus
- Nitrosaminy solených ryb

Histologie: typ I: dlaždicobuněčný karcinom s rohováním

typ II: málo dif. dlaždic. karcinom bez rohování

typ III: nediferencovaný karcinom (**nejčastější**)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom nosohltanu:

Příznaky:

- Krční metastázy (často první příznak)
- Jednostranná převodní nedoslýchavost (díky okluzi tuby)
- Uni/bilaterální nosní obstrukce, epistaxe
- Diplopie z postižení n. abducens a další projevy postižení hlavových nervů

Diagnostika:

- Rhinoendoskopie (např. rigidní optikou 30°)
- Biopsie
- CT, MR (vyšetření jak oblasti NH, tak krčních uzlin!!)
- Vyš. plic v rámci stagingu

Karcinom nosohltanu - **léčba:**

Základem je primárně ONKOLOGICKÁ terapie:

T1, T2:

- radioterapie (nosohltan a krční uzliny)

T3-T4:

- Konkomitantní chemoradioterapie
- Event. adjuvantní chemoterapie

Chirurgická léčba je indikována pouze při persistenci zvětšených krčních uzlin 4-8 týdnů po skončení chemo/radioterapie

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Karcinom dutiny nosní a paranazálních dutin:

Výskyt:

- Maxilární sinus – 80%
- Nosní dutina – 15%
- Ethmoidy – 4%
- Frontální a sfenoidální sinus – 1%

Histologické typy:

- Dlaždicobuněčný karcinom 60-70%
- Adenokarcinom 15-20%
- Estezoneuroblastom (z čichového neuroepitelu)
- Rabdomyosarkom
- Maligní lymfom, maligní melanom

Karcinom dutiny nosní a paranasálních dutin:

Příznaky:

- Jednostranná nosní obstrukce
- Anosmie
- Recidivující epistaxe
- Jednostranná nosní sekrece (ev. purulentní, zápachající)
- Diplopie vzhledem k ev. invazi do očníce
- Deformace tvrdého patra

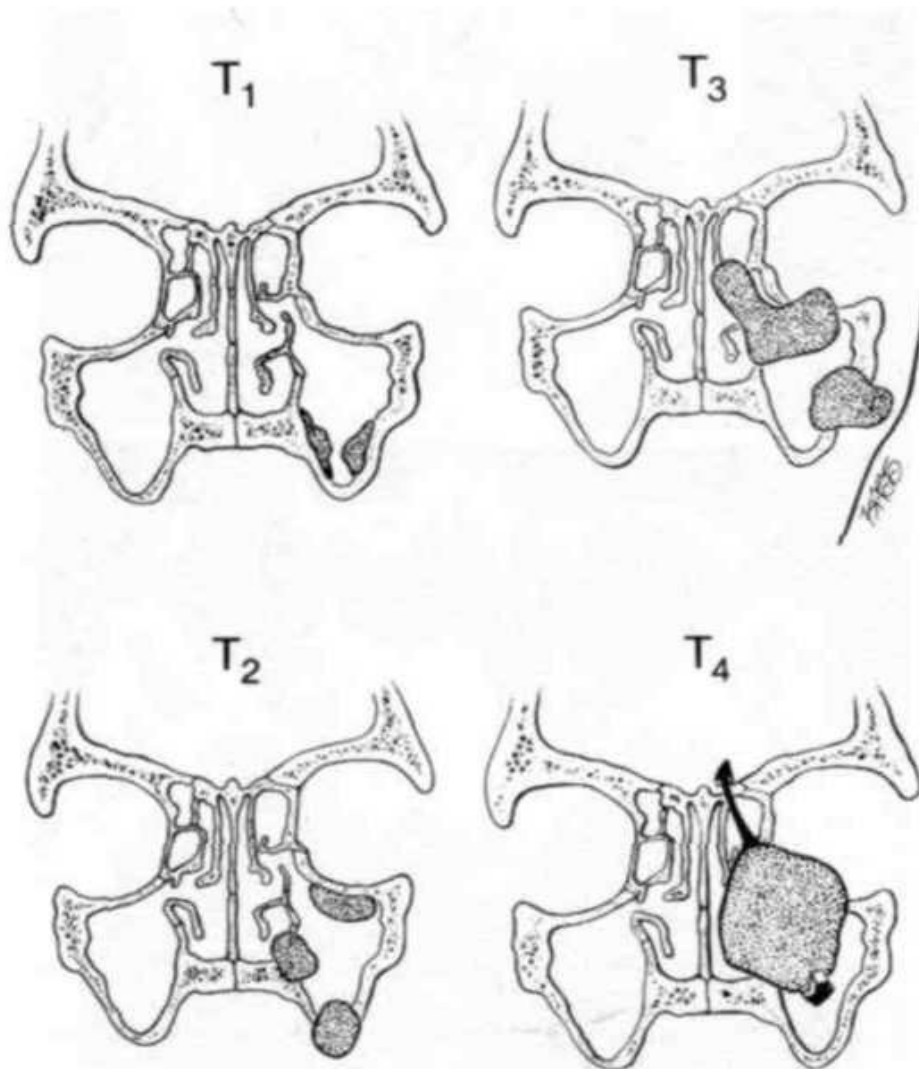

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příklad šíření karcinomu maxilární dutiny:

- Slizniční šíření
- Invaze do kosti
- Šíření směrem do
  - a) Orbits
  - b) Tváře
  - c) Etmoidálních sklípků
- Intrakraniální šíření

Karcinom dutiny nosní a paranazálních dutin - léčba:

Nejčastěji:

- Chirurgická resekce primárního tumoru
- Adjuvantní radioterapie
- Neresekabilní karcinomy:
  - Intrakraniální (intradurální) šíření
  - Šíření do infratemporální a pterygopalatinní fossy
→ nejčastěji chemoradioterapie

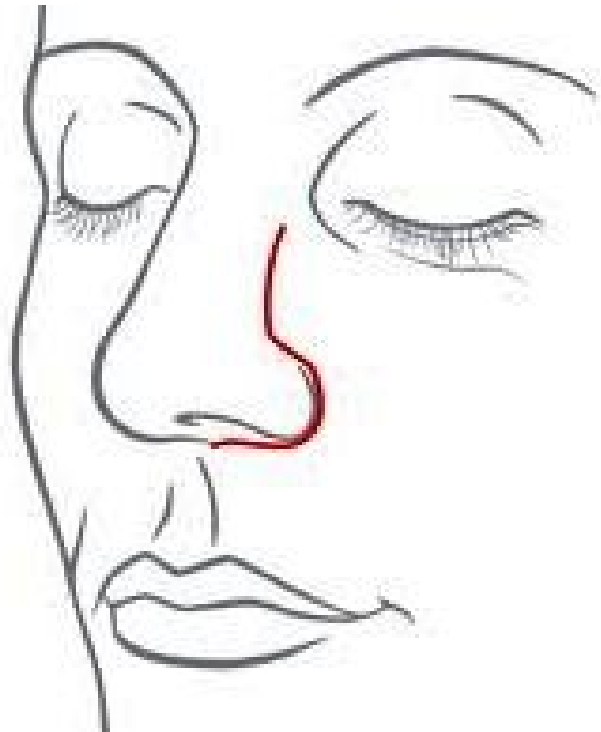
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

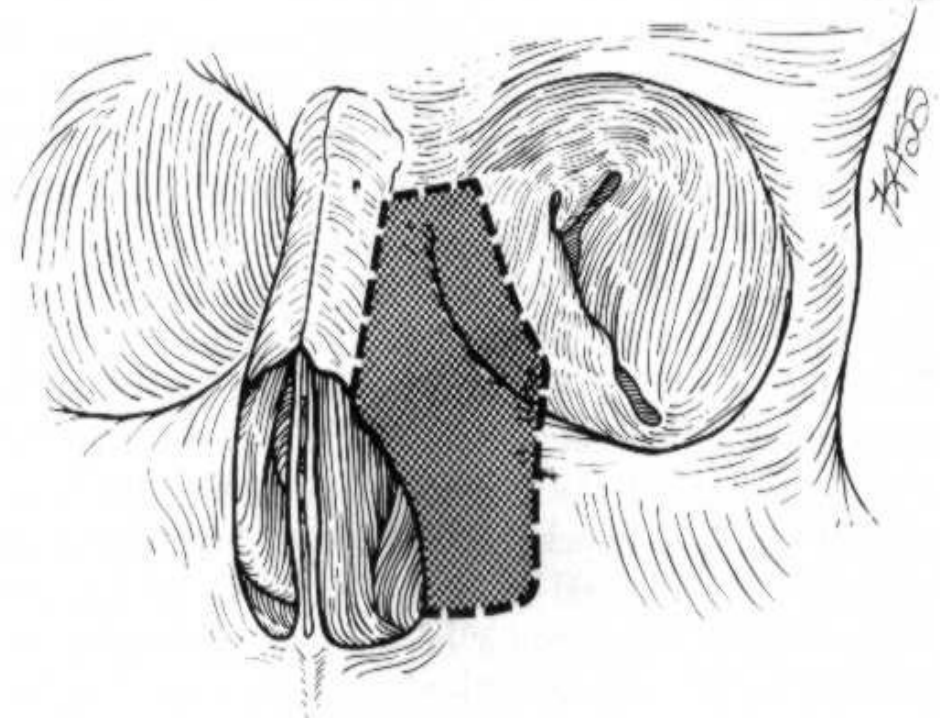
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Chirurgické výkony u karcinomu dutiny nosní a paranazálních dutin

Přístup: **Laterální rinotomie**

Výkon: **Mediální maxilektomie**

+ Jejich eventuelní rozšíření dle rozsahu tumoru (např. exenterace orbity, **totální maxilektomie**..)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, Inovace a Mladé Talenty

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Thank you

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

